

ODROCZENIE ROZPRAWY

W CZASIE PANDEMII

adw. Agnieszka Bogustawska

CZŁONEK KOMISJI INTERWENCJI
I PRAKTYKI WYKONYWANIA ZAWODU
OKRĘGOWEJ RADY ADWOKACKIEJ W ŁÓDZI

KRONIKA
PISMO ZEPY ADWOKACKIEJ W ŁÓDZI

Zmieniająca się sytuacja epidemiologiczna w kraju ma bezpośrednie przełożenie na funkcjonowanie sądów, a co za tym idzie na naszą pracę. Tym samym Komisja do spraw Interwencji i Praktyki Wykonywania Zawodu przygotowała résumé przepisów regulujących kwestię usprawiedliwiania nieobecności zawodowych pełnomocników w postępowaniu cywilnym oraz w postępowaniu administracyjnym i sądownoadministracyjnym.

USPRAWIEDLIWIANIE NIEOBECNOŚCI

Przepis art. 2141 § 1 k.p.c. przewiduje zasadę usprawiedliwiania nieobecności z powodu choroby przedstawieniem zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienia wystawionego przez lekarza sądowego.

Niemniej jednak, stan epidemii wymusił wprowadzenie rozwiązań stanowiących odstępstwo od zasady przewidzianej w art. 2141 § 1 k.p.c. skutkujące wyjątkiem od dotychczasowego obowiązku usprawiedliwiania nieobecności.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 w przepisie art. 91 stanowi,

iż w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 usprawiedliwienie niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby nie wymaga przedstawienia zaświadczenia lekarza sądowego, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz.U. poz. 849, z 2008 r. poz. 293 oraz z 2011 r. poz. 622).

Na gruncie obowiązującej regulacji covidowej wystarczające zatem będzie dla usprawiedliwienia nieobecności przedstawienie zaświadczenia lekarskiego o częściowej niezdolności do pracy z powodu choroby, bez potrzeby przedkładania zaświadczenia od lekarza sądowego.

ODROCZENIE ROZPRAWY

Nieobecność na rozprawie będąca skutkiem choroby potwierdzonej stosownym zaświadczeniem lekarskim zgodnie z orzecznictwem stanowi nadzwyczajne wydarzenie, o któ-

re przewidziane jest w art. 214 § 1 k.p.c., tym samym jest przesłanką do odroczenia rozprawy.

Niemniej jednak choroby pełnomocnika procesowego nie zawsze można uznawać za niemożliwą do przezwyciężenia przeszkodę, o której stanowi art. 214 § 1 k.p.c.. Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem okoliczność ta musi zostać poprzedzona oceną wykorzystania przez stronę istniejących możliwości pozwalających na zapewnienie sobie przed sądem należytej reprezentacji (np. poprzez ustanowienie innego pełnomocnika lub substytutu) bądź osobistego udziału w rozprawie.

Tym samym wniosek o odroczenie rozprawy jest uzasadniony wówczas, gdy wystąpiła nagła choroba pełnomocnika, uniemożliwiająca mu ustanowienie substytutu czy podjęcie przez samą stronę działań zapewniających

jej reprezentację lub udział w rozprawie (wyrok SN z dnia 6.10.1995 r., I CRN 150/95; wyrok SN z dnia 30.11.2004 r., IV CK 304/04).

Orzecznictwo zauważyło równocześnie, iż instytucja substytucji nie zawsze może zapewnić zastępstwo chorego pełnomocnika. Zważyć należy, iż zastępowana strona ma prawo do rzetelnego procesu, a to oznacza zakaz obniżania przez sąd poziomu pomocy prawnej wskutek własnych działań. Ewentualny bowiem substytut, z uwagi na skomplikowany charakter i problematykę rozpoznawanej sprawy musi mieć zagwarantowaną możliwość przygotowania się do rozprawy (wyrok SN z dnia 20.12.2005 r., V CSK 64/05).

NIEWAŻNOŚĆ POSTĘPOWANIA

Nieodroczenie przez sąd rozprawy pomimo uzasadnionego wniosku (art. 214 § 1 k.p.c.) i przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność pełnomocnika może stanowić przyczynę nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Konkludując powyższe, tylko choroba pełnomocnika będąca zdarzeniem nagłym, nadzwyczajnym, którego nie można było przewidzieć. Oznacza to li tylko tyle, że znamionnym w zakresie naruszenia przez sąd art. 241 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. jest to czy choroba umożliwiała pełnomocnikowi ustanowienie pełnomocnika substytucyjnego bez naruszenia prawa strony do rzetelnego procesu (wyrok SN z dnia 29.11.2006 r., II PK 73/06, wyrok SN z dnia 30.11.2004 r., IV CK 304/04).

Niezależnie jednak od powyższego, zakładając nasz czynny udział w postępowaniu cywilnym, warto pamiętać o przepisie art.

15zszs1 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych innymi sytuacjami kryzysowymi, który pozwala m.in. na przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie ich na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku.

Zgoła odmiennie kształtuje się obowiązek usprawiedliwiania nieobecności na gruncie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz Ustawy prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE

Zgodnie z art. 94 § 1 k.p.a. *nieobecności na rozprawie stron należyce wezwanych na rozprawę nie stanowi przeszkody do jej przeprowadzenia*. Stosownie natomiast do art. 94 § 2 k.p.a. kierujący rozprawą odroczy ją, jeżeli niestawienie się strony zostało spowodowane przeszkodą trudną do przewyżczenia.

Jednocześnie ustawa Kodeks postępowania administracyjnego w żadnym z przepisów nie wprowadza rygoryzmu zbliżonego do postępowania cywilnego (art. 2141 k.p.c.) w zakresie usprawiedliwiania nieobecności.

Niezależnie jednak od powyższego przepis art. 88 § 1 k.p.a. uprawnia organ do nałożenia grzywny w przypadku niestawienia się strony do wezwania organu z braku uzasadnionej przyczyny.

Wobec braku szczególnej regulacji dotyczącej usprawiedliwiania nieobecności wystarczającym wydaje się pozostawać na gruncie postępowania administracyjnego, poinformowanie organu o przyczynach niestawienia się i wnioskowanie w tym zakresie o odroczenie rozprawy administracyjnej.

Przeprowadzenie rozprawy administracyjnej pomimo usprawiedliwienia nieobecności przez pełnomocnika wniosku o odroczenie rozprawy z uwagi na zaistnienie przeszkody trudnej do przewyżczenia skutkuje naruszeniem przez organ przepisu art. 10 § 1 k.p.a. statującej zasadą czynnego udziału stron w postępowaniu.

POSTĘPOWANIE SĄDOWO-ADMINISTRACYJNE

Na gruncie przepisów Ustawy prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, zgodnie z art. 107 p.p.s.a. nieobecność stron lub ich pełnomocników na rozprawie nie wstrzymuje rozpoznania sprawy. W razie nieobecności stron lub jej pełnomocników na rozprawie, przewodniczący lub wyznaczony sędzia sprawozdawca przedstawia ich wnioski, twierdzenia i dowody znajdujące się w aktach sprawy (art. 108 p.p.s.a.).

Zważywszy na treść art. 109 p.p.s.a. rozprawa ulega odroczeniu jeżeli nieobecność strony lub jej pełnomocnika jest wywołana

nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowni przeszkodą, której nie można było przewyżczyć.

Przeszkodą, której nie można przewyżczyć będzie m.in. choroba pełnomocnika, gdy jest znana sądowni.

Podobnie jak na gruncie k.p.a., Ustawa prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie przewiduje uregulowania kwestii dotyczących usprawiedliwiania nieobecności analogicznego do art. 2141 k.p.c.. Niemniej jednak w celu zapobiegania

zbędnym odroczeniu rozpraw, sąd a także przewodniczący powinni wydać zarządzenie dyscyplinujące strony, w tym nakładać obowiązek usprawiedliwienia swojej nieobecności na rozprawie z przyczyn zdrowotnych zaświadczeniem lekarskim wydanym przez lekarza z listy biegłych sądowych (wyrok SN z dnia 1.06.2000 r., I CKN 64/00).

Ocena tego czy przeszkodę można przezwyciężyć należy każdorazowo do sądu orzekającego, który rozstrzyga w przedmiocie wniosku niezaskarżalnym postano-

wieniem, które na wniosek strony może być przedmiotem rozpoznania przez Naczelny Sąd Administracyjny.

Nieprawidłowa ocena przesłanek obligujących sąd do odroczenia rozprawy może stanowić podstawę zarzutu skargi kasacyjnej, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach może być brana pod uwagę przez Naczelny Sąd Administracyjny z urzędu jako przyczyna nieważności opisana w art. 183 § 2 pkt 5 p.p.s.a.

Reasumując, celem usprawiedliwienia nieobecności na rozprawie w postępowaniu cywilnym, administracyjnym i sądownoadministracyjnym, na gruncie regulacji covidowych wystarczające jest złożenie zaświadczenia ZUS-ZLA. W linku znajduje się instrukcja jak pobrać elektroniczne zwolnienie lekarskie z profilu płatnika w Platformie Usług Elektronicznych (<https://www.zus.pl/ezla/eksport-e-zla-z-pue>).

<RONIKA
PISMO IZBY ADWOKACKIEJ W ŁODZI

www.ekronika.pl